

Onder redactie van:

R.C.P. Haentjens

M. Jurgens

met medewerking van M. Bijleveld

FRAUDE

op de financiële markten

Kluwer
a Wolters Kluwer business

Een uitgave van het Landelijk Kenniscentrum
Fraude, Gerechtshof Amsterdam

INCIDENTMELDING DOOR ACCOUNTANTS

mr. J. Italianer en mr. B.J.V. Keupink

1. Inleiding

Fraude op de financiële markten is niet nieuw. De wens om tegen dergelijke fraude op te treden evenmin. Wel nieuw, maar in het licht van het huidige wereldwijde financiële klimaat niet verrassend, is dat het optreden van de overheid tegen financiële delicten steeds meer uitdijt. Behalve repressief optreden in de vorm van strafrechtelijke vervolging krijgen ook het preventief optreden en het 'schoonhouden' van de sector in toenemende mate aandacht. De hoeveelheid op integriteit en compliance betrekking hebbende regelgeving die de laatste jaren het licht heeft gezien, is overstelpend. Daardoor is het moeilijk het overzicht te houden. Veel van dergelijke regelgeving raakt de positie van *gatekeepers* zoals de notaris en de accountant, waardoor de particuliere sector een steeds grotere rol krijgt toebedeeld bij de handhaving door de overheid. Op accountants rusten tegenwoordig verschillende meldingsplichten, die deels historisch zijn bepaald en elkaar deels overlappen.¹ In de praktijk blijkt dat toezichthouders vaak de natuurlijke neiging hebben dergelijke meldingsplichten extensief te interpreteren en daarmee de reikwijdte ervan proberen op te rekken. Het is in dat soort gevallen echter vaak de vraag in hoeverre de wet een dergelijke ruime uitleg van de meldingsplichten toelaat.

Opbouw

In deze bijdrage wordt het hiervoor beschreven fenomeen behandeld aan de hand van een specifieke meldingsplicht van accountants. Daartoe zal eerst een paragraaf worden gewijd aan meldingsplichten in het algemeen (paragraaf 2). Vervolgens zal in paragraaf 3 een overzicht worden gegeven van de diverse meldingsplichten van accountants. Aansluitend wordt in paragraaf 4 de incidentmelding uit de Wet Toezicht Accountantsorganisaties (Wta) en het Besluit Toezicht Accountantsorganisaties (Bta) behandeld. Dit betreft de verplichting incidenten die ernstige gevolgen hebben voor de integriteit van het accountantsbedrijf in kwestie te melden aan de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Speciale aandacht zal uitgaan naar de interpretatie van de reikwijdte van de betreffende meldingsplicht. Paragraaf 5 bevat een afronding en conclusie.

---

¹ M.G.M. van Dijken-Eeuwijk en A.J.P. Tillema, 'Wet toezicht accountantsorganisaties, een nieuw regelgevend kader voor de accountantsorganisatie', *Tijdschrift voor Jaarrekeningenrecht* 2007-1/2, p. 17-22.

2. Toename van meldingsverplichtingen

De laatste jaren wordt de private sector meer en meer door de wetgever betrokken bij het in beeld krijgen en voorkomen van strafbare feiten² en integriteitsproblemen.

Een goed voorbeeld vormt de Wet ter voorkoming van witwassen en de financiering van terrorisme (Wwft). Waar de voorloper van deze wet, de Wet melding ongebruikelijke transacties (Wet Mot), primair was gericht tegen het witwassen door financiële instellingen,³ is de doelgroep die op grond van de Wwft tot melding van ongebruikelijke transacties dient over te gaan inmiddels uitgebreid tot accountants, advocaten, notarissen en nog een aantal andere groepen beroepsbeoefenaars die betrokken kunnen raken bij ongebruikelijke transacties.

Ook de Wet op het financieel toezicht (Wft) bevat diverse meldingsplichten, die in mindere of meerdere mate zijn gerelateerd aan opsporing en integriteit. Art. 5:60 Wft bepaalt bijvoorbeeld dat nader genoemde geadresseerden een openbare melding moeten doen van hun transacties in aandelen die zijn uitgegeven door een instelling waar die geadresseerden nauw mee zijn verbonden. De voorloper van deze bepaling werd in 1999 opgenomen in art. 46b Wte 1995 met het oog op 'preventie en vergemakkelijking van de opsporing'.⁴ In art. 5:48 Wft staat een vergelijkbare meldingsplicht opgenomen.

Voorts is in art. 5:62 Wft de zogenaamde 'klikplicht' neergelegd. Deze houdt in dat de geadresseerden van art. 5:62 Wft melding aan de AFM moeten doen van transacties waarbij een redelijk vermoeden bestaat dat daarbij sprake is van gebruik van voorwetenschap of koersmanipulatie.

Het financiële toezichtrecht bevat voorts verschillende meldingsregelingen die betrekking hebben op incidenten die een ernstig gevaar vormen voor de integriteit van de betreffende financiële onderneming: art. 19 Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen (Bgfo) voor beheerders, beleggingsinstellingen en bewaarders, art. 24 Bgfo voor beleggingsondernemingen en art. 29 Bgfo voor financiële dienstverleners.

De AFM heeft de afgelopen tijd verschillende malen boetes opgelegd aan financiële dienstverleners voor het niet onverwijld melden van incidenten conform art. 29 lid 3 Bgfo. Ter illustratie volgen hieronder enkele op de website van de AFM gepubliceerde boetebesluiten.

Op 14 september 2009 legt de AFM een bestuurlijke boete van € 24 000 op aan Hypotheken Midden Nederland voor overtreding van art. 29 lid 3 Bgfo, omdat zij

2 F.W. Bleichrodt, *Over burgers en opsporing*, (oratie EUR), Deventer: Kluwer 2010.

3 *Kamerstukken II*, 1992/93, 23 009, nr. 3, p. 2 en 4-5.

4 *Kamerstukken II*, 1996/97, 25 095, nr. 3, p. 9 en J.J.J. Schutte, 'Meldingsverplichtingen', in: D.R. Doorenbos, S.C.J.J. Kortmann en M.P. Nieuwe Weme (red.), *Handboek marktmisbruik*, Deventer: Kluwer 2008, p. 277-298, zie p. 278-279.

heeft nagelaten de AFM in te lichten dat vervalsingen waren aangetroffen in klantdossiers die door een (onder)bemiddelaar waren aangedragen. Hypotheken Midden Nederland had hiervan onverwijld melding dienen te doen bij de AFM.

Op 3 april 2009 legt de AFM een bestuurlijke boete van € 24 000 op aan Van Kuringe Holding B.V. omdat zij (i) heeft verzuimd te melden dat zij heeft samengewerkt met een persoon die werd verdacht van fraude met bij Van Kuringe aangevraagde hypotheek, (ii) heeft verzuimd te melden dat één van haar medewerkers (als verdachte) door de politie is verhoord met betrekking tot het opmaken van valse facturen en witwassen, (iii) niet heeft gemeld dat één van haar cliënten van witwassen wordt verdacht in verband met het verrichten van transacties via Van Kuringe. In dat kader is nog relevant dat het de AFM niet is gebleken dat Van Kuringe zelf zich schuldig heeft gemaakt aan witwassen en fraude met hypotheek.

Op 1 december 2009 legt de AFM een bestuurlijke boete van € 24 000 op aan Kristal Advies, omdat zij heeft nagelaten de AFM in te lichten toen onder andere de politie haar had gewezen op mogelijke vervalsingen in verschillende klantdossiers die een onderbemiddelaar bij Kristal had aangebracht. Op dat moment werd Kristal Advies duidelijk dat deze mogelijke vervalsingen het werk zijn geweest van de betreffende onderbemiddelaar.

De boetebesluiten tonen aan dat de AFM handhavend optreedt bij overtreding van de verplichting tot het onverwijld melden van incidenten die in haar optiek een ernstig gevaar vormen voor de integriteit van de financiële onderneming. Hierna wordt dieper ingegaan op de specifieke meldingsplichten voor accountants.

3. Diverse meldingsplichten accountants

In het kader van het thema van deze bundel 'Fraude op de financiële markten' zijn ten aanzien van accountants in de praktijk drie meldingsplichten relevant. Daarvan staat er één in de eerdergenoemde Wwft, namelijk de melding van ongebruikelijke transacties. In de Wta en de daaraan gekoppelde regelgeving zijn de andere twee opgenomen, te weten de incidentmelding en de fraudemelding.

Melding ongebruikelijke transactie

De melding van ongebruikelijke transacties is neergelegd in art. 16 Wwft. Accountants moeten ongebruikelijke transacties melden aan de Financial Intelligence Unit (FIU). Van een ongebruikelijke transactie is onder meer sprake als de accountant aanleiding heeft om te veronderstellen dat de transactie verband kan houden met witwassen.⁵ In 2010 is ter consultatie een conceptwetsvoorstel gepubliceerd tot wijziging van de Wet op het financieel toezicht en enige andere wetten (Wijzigingswet financiële markten 2012 Deel II). Daarin wordt voorgesteld de Wwft zodanig te wijzigen dat een accountant voortaan elk vermoeden van witwassen waarvan hij in het kader van zijn dienstverlening aan een cliënt kennis neemt, moet

⁵ Paragraaf I Indicatorenlijst, bijlage bij Uitvoeringsbesluit Wwft d.d. 15 juli 2008, de zogenaamde 'subjectieve indicator'.

melden aan het meldpunt ongebruikelijke transacties, de FIU. Onder de huidige wet is een melding door een accountant (slechts) vereist indien sprake is van een ongebruikelijke handeling 'van of ten behoeve van een cliënt in verband met het afnemen of het verlenen van diensten'.⁶ Niettemin stelden het Bureau Financieel Toezicht (BFT) en het ministerie van Financiën zich de afgelopen jaren op het standpunt dat ook wanneer een accountant achteraf kennis neemt van ongebruikelijke transacties, een meldingsplicht op de accountant rust.

Fraudemelding

De plicht voor de externe accountant tot het melden van fraude is vastgelegd in art. 26 Wta juncto art. 36-38 Bta. Het moet hierbij gaan om een fraude van materieel belang. Daaronder wordt in art. 36 Bta verstaan:

'Een opzettelijk handelen of nalaten waarbij misleiding wordt gebruikt om een wederrechtelijk voordeel te behalen en waarbij de aard of de omvang zodanig is dat beslissingen die in het maatschappelijk verkeer worden genomen op grond van de financiële verantwoording van de controlecliënt zouden kunnen worden beïnvloed door die misleiding.'

Een externe accountant die tijdens het verrichten van een wettelijke controle de beschikking krijgt over gegevens of inlichtingen die het redelijk vermoeden rechtvaardigen dat sprake is van fraude van materieel belang ten aanzien van de financiële verantwoording van de controlecliënt, moet daarvan melding doen. De melding dient plaats te vinden bij een opsporingsambtenaar als bedoeld in art. 141 Wetboek van Strafvordering (Sv) behoudens in het Bta geregelde gevallen (art. 26, lid 2 Wta). De fraudemelding kan achterwege blijven wanneer de route van art. 37 Bta wordt gevolgd. In art. 37 Bta wordt bepaald dat indien de externe accountant de controlecliënt heeft gewezen op zijn redelijk vermoeden van fraude van materieel belang en de controlecliënt daarnaar onverwijld onderzoek verricht, op basis daarvan een schriftelijk plan opstelt waarin onder meer de maatregelen zijn opgenomen die de controlecliënt zal nemen om de gevolgen van de fraude zoveel mogelijk ongedaan te maken en om herhaling van zodanige fraude te voorkomen, dan een fraudemelding door de accountant achterwege kan blijven. Vereist is daarvoor wel dat de externe accountant, binnen vier weken nadat het plan is opgesteld, heeft geoordeeld dat het plan toereikend is en heeft vastgesteld dat de controlecliënt binnen een bepaalde termijn de maatregelen in voldoende mate heeft uitgevoerd.

In art. 14 Wta is een zorgplicht voor accountantsorganisaties opgenomen. De accountantsorganisatie draagt er zorg voor dat de externe accountant voldoet aan het bepaalde in (onder meer) art. 26 Wta (de fraudemelding). Indirect rust aldus de plicht tot het doen van een fraudemelding niet alleen op de externe accountant, maar ook op de accountantsorganisatie, namelijk in de vorm van een inspanningsverplichting ('draagt er zorg voor').

⁶ Art. 1 lid 1 aanhef, sub a, onder 11 juncto art. 1, lid 1 aanhef, sub m juncto art. 16 Wwft.

Incidentmelding

De verplichting incidenten te melden is vastgelegd in art. 21, lid 2 sub b Wta juncto art. 32-34 Bta. De accountantsorganisatie is verplicht onverwijld bij de AFM melding te doen van 'incidenten die ernstige gevolgen hebben voor de integere uitoefening van haar bedrijf.' In hoeverre de accountantsorganisatie zelf en haar medewerkers direct betrokken moeten zijn bij het betreffende incident, staat ter discussie en zal hierna worden besproken.

Handhaving

De handhaving van voormelde plichten is als volgt geregeld. Overtreding van de meldingsplicht van ongebruikelijke transacties uit art. 16 Wwft is strafbaar gesteld in de Wet op de economische delicten (WED) in art. 1, sub 2 WED. Het is tevens een bestuursrechtelijk beboetbaar feit (zo volgt uit art. 27 Wwft).

Schending van de plicht een fraudemelding of een incidentmelding te doen, kan door de AFM worden beboet, maar kan niet strafrechtelijk worden vervolgd. Anders dan een aantal andere bepalingen⁷ uit de Wta, zijn deze meldingsplichtartikelen niet strafbaar gesteld in de WED of in de Wta zelf.

In art. 54 Wta is aan de AFM de bevoegdheid toegekend een bestuurlijke boete op te leggen ter zake van schending van een voorschrift, gesteld bij of krachtens onder meer de artikelen 14 en 21 Wta. In art. 40 Bta staat dat de toezichthouder een boete kan opleggen bij overtreding van onder meer art. 32, 33 en 34 Bta. Aldus is de incidentmelding (art. 21 Wta en art. 32-34 Bta) bestuursrechtelijk beboetbaar.

De verplichte fraudemelding door de *externe accountant* (art. 26 Wta en art. 36-38 Bta) wordt echter niet genoemd in art. 54 Wta en 40 Bta. Ten aanzien van deze meldingsplicht kan de AFM slechts een aanwijzing geven (art. 52 Wta). Voor wat betreft de *accountantsorganisatie* geldt ingevolge art. 14 Wta dat, als niet ervoor wordt zorggedragen dat de externe accountant voldoet aan zijn plicht tot het melden van fraude overeenkomstig art. 26 Wta, dan sprake is van een beboetbaar feit.

Positie accountants in beweging

Ten aanzien van accountants lijkt de laatste jaren een verschuiving plaats te vinden, waarbij steeds meer de nadruk komt te liggen op hun publieke taak als *gatekeeper*, waarmee bedoeld wordt op de functie als bewaker aan de poort van het financiële stelsel, met name ten behoeve van iedereen die van gecontroleerde jaarrekeningen gebruik maakt. In de literatuur is bij de invoering van de Wta meermaals beklemtoond dat de samenleving hoge eisen is gaan stellen aan accountants en dat de

⁷ Te weten de art. 5 lid 1, 6 lid 3, 21a en 29a Wta.

publieke schijnwerpers op hen zijn gericht.⁸ De meldingsplichten maken dat de accountant zich heeft ontwikkeld tot een soort vooruitgeschoven post van de overheid.

4. Incidentmeldingsplicht

In de praktijk staat momenteel ter discussie in welke mate de accountantsorganisatie en haar medewerkers zelf direct betrokken moeten zijn bij bepaalde incidenten voordat de incidentmeldingsplicht ontstaat. Het is daarom belangrijk helder te krijgen wat de inhoud is van de incidentmeldingsregeling en hoe ver de incidentmeldingsplicht reikt. Ter verkrijging van die helderheid dient onderhavige paragraaf.

4.1. Tekst van de incidentmeldingsregeling

De verplichting voor accountantsorganisaties incidenten te melden, is vastgelegd in art. 32 Bta, dat luidt:

1. Een accountantsorganisatie heeft een beleid dat ertoe strekt dat de betrokkenheid van de accountantsorganisatie en haar medewerkers wordt voorkomen *bij strafbare feiten en wets-overtredingen die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden.*
2. Een accountantsorganisatie stelt procedures en regels vast ter zake van de omgang met en vastlegging van incidenten *die ernstige gevolgen hebben voor de integere uitoefening van haar bedrijf.*
3. Een accountantsorganisatie neemt naar aanleiding van een incident als bedoeld in het tweede lid passende maatregelen. Deze maatregelen zijn gericht op het beheersen van de als gevolg van het incident opgetreden risico's en op het voorkomen van herhaling.
4. Een *accountantsorganisatie informeert de Autoriteit Financiële Markten onverwijld omtrent de in het tweede lid bedoelde incidenten.* (cursiveringen toegevoegd)

Deze bepaling strekt tot uitvoering van art. 21 Wta, dat luidt:

1. Een accountantsorganisatie richt de bedrijfsvoering zodanig in dat deze een beheerste en integere uitoefening van haar bedrijf waarborgt.
2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld met betrekking tot het eerste lid. Deze regels hebben betrekking op:
  - a. het beheersen van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's;
  - b. integriteit, waaronder wordt verstaan:

8 R. Bosman en R. Vergoossen, 'Het nieuwe institutionele raamwerk voor het openbare accountantsberoep', *Maandblad accountancy en bedrijfseconomie* 2008-3, p. 98-107, zie p. 98. In gelijke zin B. Majoor en A.R. Roos, 'Incidenten en dilemma's', *De accountant* 2010, p. 24-25, zie p. 24, A.R. Roos, 'Bedrijfsvoering, incidenten en de Wet toezicht accountantsorganisaties', *Maandblad accountancy en bedrijfseconomie* 2010-4, p. 168-178, H.K.O. Reimers, 'Totstandkoming van toetsbare internationale controlestandaarden voor accountants', *Ondernemingsrecht* 2010-8, p. 349-353, J. Dinant en S.J. Maijoor, 'Extern onafhankelijk toezicht op de kwaliteit van de accountantscontrole', *Maandblad accountancy en bedrijfseconomie* 2005-11, p. 540-544, zie p. 541, B. Majoor en P. Wallage, 'Is het huidige stelsel van kwaliteitstoetsing nog levensvatbaar?', *Maandblad accountancy en bedrijfseconomie* 2005-11, p. 545-555, zie p. 549 en F. Pouw, P. Sebrechts en T. Sturmans, 'Vanuit een breed publiek belang naar onafhankelijk toezicht: de Wta', *Maandblad accountancy en bedrijfseconomie* 2004-12, p. 554-561, zie p. 554.

- 1°. het tegengaan van verstrengeling van tegenstrijdige belangen;
- 2°. het tegengaan van betrokkenheid van de accountantsorganisatie, de externe accountants of andere medewerkers van de accountantsorganisatie bij strafbare feiten en wetsovertredingen die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden;
- 3°. het tegengaan van relaties met cliënten die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden;

c ....'

4.2. Inhoud van de incidentmeldingsregeling

Ingevolge art. 21, lid 1 Wta richt een accountantsorganisatie de bedrijfsvoering zodanig in dat een beheerste en integere uitoefening van haar bedrijf wordt gewaarborgd. In het tweede lid van art. 21 Wta wordt de mogelijkheid geschapen bij Algemene maatregel van bestuur nadere regels te stellen met betrekking tot het in het eerste lid bepaalde. Deze regels zien op het beleid van de accountantsorganisatie.

Onderdeel b van art. 21, lid 2 Wta, heeft betrekking op 'integriteit' en is in drie subonderdelen gesplitst. Onder integriteit wordt verstaan (i) het tegengaan van verstrengeling van tegenstrijdige belangen, (ii) het tegengaan van betrokkenheid van de accountantsorganisatie, de externe accountants of andere medewerkers van de accountantsorganisatie bij strafbare feiten en wetsovertredingen die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden, en (iii) het tegengaan van relaties met cliënten die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden.

Ter uitvoering van dit onderdeel b, is hoofdstuk 7 'Bepalingen ter uitvoering van art. 21, tweede lid, onderdeel b, van de wet' in het Besluit toezicht accountantsorganisaties opgenomen. In dit zevende hoofdstuk zijn de artikelen 32-34 Bta neergelegd die, gezien het opschrift van het hoofdstuk, betrekking hebben op 'integriteit'. De centrale bepaling is art. 32 Bta. De artikelen 33 en 34 Bta zien op het vastleggen van incidenten en op specifieke accountantsverordeningen en voorschriften. Daarbij is met name de constructie in art. 34 Bta interessant, die inhoudt dat accountantsorganisaties zich moeten houden aan door de betrokken beroepsorganisatie op te stellen lagere voorschriften. Dat schending daarvan beboetbaar is door de AFM is bijzonder. Nog interessanter is dat de betreffende onderliggende voorschriften grotendeels zijn gekopieerd van internationaal overkoepelende beroepsorganisaties. De bijbehorende vraag wie nu daadwerkelijk de materiële norm bepaalt, is – zeker in het licht van het legaliteitsbeginsel – belangwekkend maar voert voor deze bijdrage te ver zodat wordt volstaan met het aanstippen van de kwestie.

Art. 32, lid 1 Bta bepaalt dat een accountantsorganisatie een beleid heeft dat ertoe strekt '*dat de betrokkenheid van de accountantsorganisatie en haar medewerkers wordt voorkomen bij strafbare feiten en wetsovertredingen die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden.*' Met de gekozen formulering, sluit het Bta vrij letterlijk aan bij het tweede onderdeel van art. 21, lid 2 sub b Wta. Tussen beiden bepalingen kunnen twee verschillen worden aangewezen. Ten

eerste ziet de Wta op het *tegengaan* van betrokkenheid terwijl het Bta ziet op het *voorkomen* van betrokkenheid. Ten tweede zijn de geadresseerden in de Wta de *accountantsorganisatie, de externe accountants of andere medewerkers van de accountantsorganisatie* terwijl in het Bta de geadresseerden zijn: *de accountantsorganisatie en haar medewerkers*. Vermoedelijk zijn deze verschillen zonder betekenis.

Art. 32, lid 2 Bta bepaalt vervolgens dat een accountantsorganisatie procedures en regels vaststelt ter zake van de omgang met en vastlegging *'van incidenten die ernstige gevolgen hebben voor de integere uitoefening van haar bedrijf.'* Omtrent dergelijke incidenten, dient de accountantsorganisatie *onverwijld* lde AFM te informeren (art. 32, lid 4 Bta, in feite bevat dit vierde lid de daadwerkelijke incidentmeldingsplicht). Naar aanleiding van een incident moet een accountantsorganisatie voorts passende maatregelen nemen die zijn gericht op het beheersen van de als gevolg van het incident opgetreden risico's en op het voorkomen van herhaling, aldus art. 32, lid 3 Bta.

Integriteitsincidenten zijn (gezien art. 21, lid 2 sub b, onderdeel i, ii en iii Wta en art. 32, lid 2 Bta) incidenten die ernstige gevolgen hebben voor de integere uitoefening van de accountantsorganisatie en houden verband met onderscheidenlijk (i) belangenverstremgeling, (ii) betrokkenheid bij bepaalde strafbare feiten en (iii) relaties met bepaalde cliënten. Nummer (i) en (iii) lijken tot op zekere hoogte helder: als sprake is van zodanige belangenverstremgeling dat die ernstige gevolgen heeft voor de integere bedrijfsvoering, zal de AFM daarvan onverwijld op de hoogte moeten worden gebracht. Hetzelfde geldt als sprake is van een relatie met een cliënt die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kan schaden en die ernstige gevolgen heeft voor de integere bedrijfsvoering van de accountantsorganisatie.

De moeilijkheid zit vooral in het bereik van nummer (ii). Het is van belang te achterhalen wat het bereik is van de zinsnede *'betrokkenheid bij'*: wanneer is sprake van betrokkenheid van de accountantsorganisatie en haar medewerkers bij strafbare feiten en wetsovertredingen die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden?

4.3. Reikwijdte

In de literatuur wordt er over het algemeen van uitgegaan dat onder *'betrokkenheid bij'* alleen wordt verstaan de situatie waarin sprake is van gedragingen van personeelsleden, bestuurders of commissarissen van het accountantskantoor.⁹

De AFM blijkt evenwel in periodieke *'Organisaties van Openbaar Belang'*-overleggen (*'OOB-overleg'*) en in op haar website gepubliceerde interpretaties, voorstander te

⁹ Zie onder meer J.E. Brink-Van der Meer, *'De accountant gecontroleerd? De Wet Toezicht Accountantsorganisaties en haar gevolgen'*, *Onderneming en Financiering* 2007, p. 23-32, zie p. 28 en A.R. Roos, *'Schending van de Wet toezicht accountantsorganisaties'*, *Maandblad accountancy en bedrijfseconomie* 2009-4, p. 108-116, zie p. 110-111.

zijn van een ruimere uitleg van de incidentmeldingsplicht.¹⁰ De interpretaties van de AFM hebben de accountantsorganisaties volgens de AFM verheldering gebracht ten opzichte van eerdere posities die de AFM innam.¹¹ Naar onze mening gaat de AFM echter te ver bij de invulling van de zinsnede 'betrokkenheid bij'. In het navolgende lichten wij dit toe.

4.3.1. Ruime interpretatie incidentmeldingsplicht

De ruime interpretatie van 'betrokkenheid bij' van de AFM¹² wordt in de literatuur tevens verwoord door haar medewerkers Pouw en Van Opijnen.¹³ Opvallend is dat deze auteurs benadrukken dat een accountantsorganisatie bij de beoordeling of sprake is van een incident de 'Interpretatie Incidentmeldingen' van de AFM zal moeten raadplegen.¹⁴ Niet geheel helder wordt waarop die verplichting is gebaseerd. Hoewel de interpretatie van een uitvoerend orgaan als de AFM richtinggevend kan zijn voor de geadresseerde, is een dergelijke interpretatie zeker niet in marmer gebeiteld. De AFM maakt immers geen deel uit van de rechtsvormende tandem die bestaat uit wetgever en rechter.

Een voorbeeld van een situatie waarin de accountantsorganisatie volgens de AFM en Pouw en Van Opijnen een incidentmelding zou moeten overwegen, betreft een boekhoudfraude bij de cliënt van de accountantsorganisatie.¹⁵ Volgens Pouw en Van Opijnen is sprake van 'betrokkenheid' wanneer:

- 10 WWW <www.afm.nl/nl/professionals/afm-voor/accountants/publicaties/oob-verslag.aspx>, geraadpleegd 6 januari 2011. Zie Verslag overleg 24-09-2009, p. 7-9 en Verslag overleg 01-07-2010, p. 22. Zie voorts de interpretatie van de AFM van de incidentmeldingsplicht op WWW <www.afm.nl/nl/professionals/regelgeving/interpretaties/incidentmeldingen.aspx>, geraadpleegd 6 januari 2011.
- 11 WWW <www.afm.nl/nl/professionals/afm-voor/accountants/publicaties/oob-verslag.aspx>, geraadpleegd 6 januari 2011: OOB-overleg d.d. 01-07-2010, p. 22. Tegelijkertijd zien de accountantsorganisaties volgens het verslag wel een strijdigheid tussen enerzijds de snelheid waarmee de AFM op de hoogte wil worden gebracht van het incident, en anderzijds de deugdelijkheid van de grondslag van de melding.
- 12 WWW <www.afm.nl/nl/professionals/afm-voor/accountants/publicaties/oob-verslag.aspx>, geraadpleegd 6 januari 2011. Zie Verslag overleg 24-09-2009, p. 7-9 en Verslag overleg 01-07-2010, p. 22. Zie voorts de interpretatie van de AFM van de incidentmeldingsplicht op WWW <www.afm.nl/nl/professionals/regelgeving/interpretaties/incidentmeldingen.aspx>, geraadpleegd 6 januari 2011.
- 13 F. Pouw en M. van Opijnen, 'Snelle melding incidenten van belang voor integere bedrijfsvoering', *Accountancynieuws* 2010-14, p. 18-19.
- 14 F. Pouw en M. van Opijnen, 'Snelle melding incidenten van belang voor integere bedrijfsvoering', *Accountancynieuws* 2010-14, p. 18-19, zie p. 19.
- 15 F. Pouw en M. van Opijnen, 'Snelle melding incidenten van belang voor integere bedrijfsvoering', *Accountancynieuws* 2010-14, p. 18-19, zie p. 18 en WWW <www.afm.nl/nl/professionals/afm-voor/accountants/publicaties/oob-verslag.aspx>, geraadpleegd 6 januari 2011: het OOB-verslag d.d. 24-09-2009, p. 9.

'de accountantsorganisatie wetenschap heeft van (feiten en omstandigheden die duiden op) strafbare feiten of wetsovertredingen die door een derde zijn begaan. Een derde kan bijvoorbeeld een controlecliënt of een netwerkonderdeel zijn.'¹⁶

De AFM formuleert het zelf als volgt:

'Strafbare feiten en wetsovertredingen die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kunnen schaden kunnen echter ook betrekking hebben op gedragingen van derden, zoals een controlecliënt of een netwerkonderdeel. Voor de vraag of er dan sprake is van een incident is relevant of sprake is van 'betrokkenheid' van de accountantsorganisatie en/of haar medewerkers. Ook wanneer de accountantsorganisatie wetenschap heeft van (feiten en omstandigheden die duiden op) strafbare feiten of wetsovertredingen door een derde kan er sprake zijn van 'betrokkenheid'.¹⁷

En in het verslag van het OOB-overleg van 24 september 2009 stelt de AFM:

'De enkele wetenschap bij de vergunninghouder dat sprake is van een strafrechtelijk onderzoek bij een cliënt, die verdacht wordt van fraude die in verband kan worden gebracht met de dienstverlening van de vergunninghouder, moet leiden tot een incidentmelding. Bij een accountantsorganisatie kan als voorbeeld gedacht worden aan boekhoudfraude bij een cliënt, ook in de situatie dat de accountant is misleid.'¹⁸

Opvallend is dat in de visie van de AFM al van betrokkenheid sprake is in geval de accountantsorganisatie louter over bepaalde 'wetenschap' beschikt. Taalkundig lijkt dat niet vanzelfsprekend. Wetenschap en betrokkenheid zijn twee verschillende grootheden. Desondanks zou de accountantsorganisatie de voor een incidentmelding benodigde 'wetenschap' volgens de AFM reeds kunnen verkrijgen door het uitvoeren van werkzaamheden bij een cliënt of via de media.¹⁹

4.3.2. Interpretatie Majoor en Roos

Een minder vergaande interpretatie dan de AFM geven Majoor en Roos, die een beperkte lezing van de zinsnede 'betrokkenheid bij' voorstaan.²⁰ Weliswaar kan in hun visie ook een boekhoudfraude bij een cliënt eventueel worden gekwalificeerd als incident en zou aan die kwalificatie inderdaad niet in de weg hoeven te staan dat de accountant eventueel is misleid, maar zij menen dat in dergelijke gevallen de vraag beslissend is of een *relatie* met een dergelijke cliënt het vertrouwen in de accountantsorganisatie of de financiële markten kan schaden en dit ernstige gevolgen heeft voor de integere bedrijfsuitoefening van de accountantsorganisatie.²¹

16 F. Pouw en M. van Opijnen, 'Snelle melding incidenten van belang voor integere bedrijfsvoering', *Accountancynieuws* 2010-14, p. 18-19, zie p. 19.

17 WWW <www.afm.nl/nl/professionals/regelgeving/interpretaties/incidentmeldingen.aspx>, geraadpleegd 6 januari 2011.

18 WWW <www.afm.nl/nl/professionals/afm-voor/accountants/publicaties/oob-verslag.aspx>, geraadpleegd 6 januari 2011: het OOB-verslag d.d. 24-09-2009, p. 9.

19 WWW <www.afm.nl/nl/professionals/regelgeving/interpretaties/incidentmeldingen.aspx>, geraadpleegd 6 januari 2011.

20 B. Majoor en A.R. Roos, 'Incidenten en dilemma's', *De accountant* 2010, p. 24-25.

21 B. Majoor en A.R. Roos, 'Incidenten en dilemma's', *De accountant* 2010, p. 24-25, zie p. 25.

Het antwoord op laatstgenoemde beslissende vragen zou volgens Majoor en Roos ontkennend moeten luiden als het topmanagement van de betreffende cliënt niet betrokken was bij de fraude en verder adequaat reageert of als het verantwoordelijke topmanagement is vervangen.²² Het vertrouwen in de accountantsorganisatie of de financiële markten is dan immers niet geschaad, waardoor er ook geen ernstige gevolgen zijn voor de integere bedrijfsuitoefening van de accountantsorganisatie. Een meldingsverplichting zal zodoende ook hier niet licht ontstaan. Belangrijker daarnaast is, zo begrijpen wij het betoog van Majoor en Roos, dat strafbare feiten die uitsluitend worden begaan door de cliënt en niet (enigszins) door de accountantsorganisatie, geen 'betrokkenheid' van de accountantsorganisatie bij die feiten opleveren in de zin van art. 21, lid 2 sub b ii Wta, maar hooguit van belang zijn voor het derde integriteitsaspect (art. 21, lid 2 sub b iii Wta), te weten een relatie met een cliënt die het vertrouwen in de accountantsorganisatie of in de financiële markten kan schaden. Het bestaan van een dergelijke relatie kan een meldingsverplichting doen ontstaan. Daarbij moet worden opgemerkt dat ook de beperking van art. 32, lid 2 Bta een rol speelt. De relatie van de accountantsorganisatie met de betreffende cliënt moet 'ernstige gevolgen hebben voor de integere uitoefening van haar bedrijf', voordat daadwerkelijk de incidentmeldingsverplichting ontstaat.

4.3.3. Vormgeving ontleend aan Wft

Overigens luidde art. 21 Wta in het initiële Wta-wetsvoorstel anders.²³ Het artikel verkreeg de huidige vorm nadat het werd aangepast aan de soortgelijke regelingen in de Wft (zie hiervoor paragraaf 2).²⁴ Daarin werden bepalingen opgenomen (zie bijvoorbeeld de huidige artikelen 3:10, 3:17, 4:11 en 4:14 Wft) met een vergelijkbare formulering. Voor zover uit de totstandkomingsgeschiedenis van art. 21 Wta volgt dat de inhoud van die bepalingen uit de Wft ook relevant zijn voor de betekenis van de regeling in de Wta wordt het volgende opgemerkt. Ook in het financiële toezichtrecht wordt ervan uitgegaan dat uitsluitend die strafbare feiten en wetsovertredingen van belang zijn, die worden begaan door de instelling zelf of door personeelsleden, bestuurders of personen die onderdeel zijn van het orgaan dat is belast met het toezicht op het beleid en de algemene gang van zaken van de financiële onderneming.²⁵ Dat de AFM wijst op een door haar zelf genomen boetebesluit waarin een ruimer criterium wordt gehanteerd maakt niet dat de

22 B. Majoor en A.R. Roos, 'Incidenten en dilemma's', *De accountant* 2010, p. 24-25, zie p. 25.

23 *Kamerstukken II*, 2003/04, 29 68, nr. 2, p. 6, (toentertijd voorgesteld als art. 20).

24 *Kamerstukken II*, 2004/05, 29 658, nr. 8, p. 2 en 6.

25 *Kamerstukken II*, 2004/05, 29 708, nr. 10, p. 117-118, 240 en 244, C.M. Grundmann-van de Krol, *Koersen door de Wet op het financieel toezicht. Regelgeving voor uitgevende instellingen, beleggingsinstellingen en beleggingsondernemingen*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2010, p. 198-199 en T.G.A. Alferink, *De Groene Serie Privaatrecht, Toezicht financiële markten*, art. 4:11 Wft aantekening 7 en art. 4:14 aantekening 8.

regeling ook daadwerkelijk zo ruim is.²⁶ Dit boetebesluit is immers, voor zover bekend, (nog) niet voorgelegd aan de rechter.

4.3.4. Eigen interpretatie

Er is veel voor te zeggen de meldingsverplichting zo te interpreteren dat alleen melding dient plaatsvinden als de accountantsorganisatie en haar medewerkers zelf, binnen de werkzaamheden van de organisatie, (relevante, lees: fraudegerelateerde) strafbare feiten of andere integriteitsinbreuken begaan. Onder het 'begaan' van strafbare feiten moeten ook strafrechtelijke deelnemingsvormen worden begrepen. Dat houdt in dat de enkele wetenschap van fraude of andere strafbare feiten bij de cliënt onvoldoende is om te kunnen spreken van 'betrokkenheid' in de zin van de incidentenregeling, maar dat – een verdergaande vorm van – faciliterend optreden door de accountantsorganisatie of één van haar medewerkers op basis van – in het uiterste geval – medeplichtigheid, wel 'betrokkenheid' kan opleveren. Van zodanige betrokkenheid kan echter geen sprake zijn als uitsluitend 'wetenschap' aanwezig is, zeker niet als dit wetenschap is die niet op grond van de beroepsregels tot een handelen of ingrijpen had moeten leiden. Ten aanzien van strafbare feiten geldt dat voor iedere vorm van strafbare deelneming een grotere individuele bijdrage is vereist dan uitsluitend een bepaalde wetenschap of een simpelweg 'niet-distantiëren'.²⁷

Het sterkste argument om de zinsnede 'betrokkenheid bij' in de incidentmeldingsregeling beperkt te interpreteren wordt gevonden in de uitleg die de wetgever voor ogen stond bij het opstellen van de incidentmeldingsregeling. Uit zowel de Memorie van toelichting bij art. 21 Wta als uit de Nota van toelichting bij art. 32 Bta volgt dat sprake moet zijn van directe betrokkenheid van de accountantsorganisatie dan wel haar medewerkers wil de meldingsverplichting ontstaan. In de Memorie van toelichting bij art. 21 Wta staat het volgende:

'Onderdeel b beoogt in algemene zin dat de accountantsorganisatie maatregelen treft teneinde te voorkomen dat handelingen van de accountantsorganisatie en de betrokken externe accountants, alsmede hun medewerkers, een inbreuk kunnen betekenen op het vertrouwen in de externe accountant en de accountantsorganisatie.'²⁸

26 Op het besluit waarin een boete werd opgelegd wegens schending van de incidentmeldingsplicht uit art. 29 Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft juncto art. 4:15 Wft valt nog wel een en ander af te dingen. Het betreft het boetebesluit d.d. 3 april 2009, Besluit tot boeteoplegging aan Van Kuringe Holding B.V., gepubliceerd op 23 april 2009 op www.afm.nl, waarnaar door de AFM wordt verwezen in haar interpretatie van de incidentmelding WWW <www.afm.nl/nl/professionals/regelgeving/interpretaties/incidentmeldingen.aspx>, geraadpleegd 6 januari 2011, en een van de OOB-verslagen, WWW <www.afm.nl/nl/professionals/afm-voor/accountants/publicaties/oob-verslag.aspx>, geraadpleegd 6 januari 2011: het OOB-verslag d.d. 24-09-2009, p. 9.

27 B.J.V. Keupink, 'Enkele opmerkingen over niet-distantiëren bij medeplegen. Een verkenning van een jurisprudentiële ontwikkeling', in: P.H.P.H.M.C. van Kempen, T. Kraniotis en G. van Roermund (red.) *De gedraging in beweging. Handelen en nalaten in het materiële strafrecht, strafprocesrecht en sanctierecht*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2007, p. 85-106.

28 *Kamerstukken II*, 2003/04, 29 658, nr. 3 tweede herdruk, p. 55.

Aldus ligt volgens de wetgever de nadruk op 'handelingen van de accountantsorganisatie en de betrokken externe accountants, alsmede hun medewerkers'. Daarbij sluit hetgeen in de Nota van toelichting bij art. 32 Bta is opgenomen aan:

'Het maakt hierbij niet uit door wie een dergelijke handeling wordt verricht. Het kan derhalve gaan om gedragingen van personeelsleden, bestuurders of commissarissen van de accountantsorganisatie.'²⁹

Uit beide citaten lijkt te volgen dat het moet gaan om gedragingen van personen verbonden aan de accountantsorganisatie. Bovendien moet ten gevolge van die gedragingen de integriteit van de accountantsorganisatie op het spel komen te staan:

'Strafbare feiten en wetsovertredingen zijn echter alleen incidenten indien zij ernstige gevolgen hebben voor de integere uitoefening van het bedrijf en daarmee voor het vertrouwen in de accountantsorganisatie of de financiële markten als geheel.'³⁰

Van dergelijke ernstige gevolgen is bij de enkele wetenschap van onregelmatigheden geen sprake. Dit geldt uiteraard niet als de accountant op grond van zijn beroepsregels aan die wetenschap consequenties had moeten verbinden, bijvoorbeeld als de cliënt bij een fraude van materieel belang weigert om desgevraagd adequate maatregelen te treffen om fraude te voorkomen, waarna de accountant op grond van art. 26, lid 2 Wta nalaat alsnog de verplichte fraudemelding te doen. Ook een niet handelen waar handelen geboden was, kan onder omstandigheden een integriteitsschending vormen.

Een tweede reden waarom de ruime interpretatie van de AFM zou moeten worden verworpen, is dat die interpretatie onverenigbaar is met de (ook door de AFM) beoogde vervolgstappen. De AFM en haar medewerkers stellen dat de AFM na ontvangst van een incidentmelding zal beoordelen of door de accountantsorganisatie in kwestie passende maatregelen worden genomen.³¹ Die maatregelen zouden (overeenkomstig art. 32, lid 3 Bta) onder meer gericht moeten zijn 'op het voorkomen van herhaling van een incident.'³² De verlangde maatregelen kan een accountantsorganisatie slechts nemen ten opzichte van de eigen organisatie, en niet ten opzichte van de organisatie van de cliënt. Weliswaar is een accountant bij het constateren van een fraude van materieel belang op basis van art. 37 Bta verplicht van de cliënt te verlangen dat deze passende maatregelen treft om de gevolgen van die fraude ongedaan te maken, bij gebreke waarvan hij een fraudemelding dient te doen (art. 26, lid 2 Wta), maar dit betreft het aandringen op maatregelen bij de cliënt en niet het treffen van maatregelen in de eigen accountantsorganisatie.

²⁹ Stb. 2006, 380, p. 45.

³⁰ Stb. 2006, 380, p. 45.

³¹ F. Pouw en M. van Opijnen, 'Snelle melding incidenten van belang voor integere bedrijfsvoering', *Accountancynieuws* 2010-14, p. 18-19, zie p. 18 en WWW <www.afm.nl/nl/professionals/afm-voor-accountants/publicaties/oob-verslag.aspx>, geraadpleegd 6 januari 2011: het OOB-verslag d.d. 24-09-2009, p. 8.

³² F. Pouw en M. van Opijnen, 'Snelle melding incidenten van belang voor integere bedrijfsvoering', *Accountancynieuws* 2010-14, p. 18-19, zie p. 18.

Tenslotte is een derde reden om de ruime interpretatie van de AFM ten aanzien van de incidentmelding te verwerpen een wetsystematische. Zoals uit het voorgaande blijkt, rusten op accountants verschillende meldingsplichten, die elkaar deels overlappen, te weten melding van ongebruikelijke transacties op grond van de Wwft en melding van een fraude van materieel belang bij een opsporingsambtenaar als de cliënt onvoldoende maatregelen neemt om herhaling te voorkomen. Daarbij moet worden bedacht dat de meldingsplicht op grond van de Wwft zeer ruim is, omdat deze onder meer verplicht tot melding van transacties waarbij de accountant aanleiding heeft om te vermoeden dat dit verband kan houden met witwassen.³³ Van witwassen is al snel sprake, namelijk zodra een transactie geld betreft dat van misdrijf afkomstig is, ongeacht de grootte van het bedrag.³⁴ De *facto* betekent dit dat elke financiële transactie waarbij een redelijk vermoeden bestaat dat deze gerelateerd is aan een misdrijf, dient te worden gemeld aan de FIU. Het lijkt uit een oogpunt van wetssystematiek onwaarschijnlijk dat de wetgever ervoor zou hebben gekozen los van de genoemde al bestaande regelingen nog een derde – feitelijk op een aangifteplicht neerkomende – meldingsverplichting in het leven te roepen betreffende feiten die uitsluitend door de externe accountant worden waargenomen bij de controlecliënt, maar waarbij hij of zijn accountantsorganisatie verder op geen enkele wijze is betrokken. Dat zou dubbelop zijn en kan nooit de bedoeling van de wetgever zijn geweest.

5. Conclusie

Preventief optreden kan de laatste jaren in de financiële sector rekenen op sterk toenemende belangstelling van de overheid. Steeds meer regelgeving heeft betrekking op integriteit en compliance. De particuliere sector krijgt bij de (preventieve) handhaving van die voorschriften een steeds grotere rol toebedeeld. Met name van accountants wordt daarbij – ten behoeve van het publieke vertrouwen in de sector – een aanzienlijke bijdrage verwacht. De AFM heeft de neiging de betreffende regels zo ruim mogelijk te interpreteren. Een voorbeeld van deze voor toezichthouders natuurlijke neiging biedt de ruime interpretatie die de AFM geeft aan de incidentmeldingsplicht van accountants. Deze ruime uitleg is naar onze mening taalkundig,³⁵ wethistorisch,³⁶ inhoudelijk³⁷ en wetsystematisch³⁸ onhoudbaar.

33 Subjectieve Indicator I uit de Indicatorenlijst, bijlage bij de Wwft.

34 J. Italianer, 'Wetsvoorstel Wwft maakt accountant tot veldwachter', WWW <www.accountant.nl>, geraadpleegd 6 januari 2011.

35 'Wetenschap' is niet hetzelfde als 'betrokkenheid' (paragraaf 4.3.1).

36 In de parlementaire geschiedenis beperkt de wetgever zich tot betrokkenheid bij strafbare feiten begaan door accountants zelf (paragraaf 4.3.3).

37 Tegenstrijdigheid van de interpretatie van de AFM met de wettekst ontstaat doordat de wetgever verwacht dat accountants binnen de eigen organisatie maatregelen nemen en de uitleg van de AFM erop neerkomt dat die maatregelen door de accountant ook bij de cliënt moeten worden genomen (paragraaf 4.3.3).

38 De nu ontstane overlap tussen de diverse meldplichten is zodanig vergaand dat die nooit beoogd kan zijn geweest (paragraaf 4.3.3).

Literatuurlijst

- H. Beckman, 'De stuurlied van de AFM: alleen zij weten hoe te controleren?', *Ondernemingsrecht* 2010-13, p. 547-549.
- F.W. Bleichrodt, *Over burgers en opsporing*, (oratie EUR), Deventer: Kluwer 2010.
- R. Bosman en R. Vergoossen, 'Het nieuwe institutionele raamwerk voor het openbare accountantsberoep', *Maandblad accountancy en bedrijfseconomie* 2008-3, p. 98-107.
- J.E. Brink-Van der Meer, 'De accountant gecontroleerd? De Wet Toezicht Accountantsorganisaties en haar gevolgen', *Onderneming en Financiering* 2007-3, p. 23-32.
- M.G.M. van Dijken-Eeuwijk en A.J.P. Tillema, 'Wet toezicht accountantsorganisaties, een nieuw regelgevend kader voor de accountantsorganisatie', *Tijdschrift voor Jaarrekeningsrecht* 2007-1/2, p. 17-22.
- J. Dinant en S.J. Maijor, 'Extern onafhankelijk toezicht op de kwaliteit van de accountantscontrole', *Maandblad accountancy en bedrijfseconomie* 2005-11, p. 540-544.
- C.M. Grundmann-van de Krol, *Koersen door de Wet op het financieel toezicht. Regelgeving voor uitgevende instellingen, beleggingsinstellingen en beleggingsondernemingen*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2010.
- J. Italianer, 'Wetsvoorstel Wwft maakt accountant tot veldwachter', WWW <www.accountant.nl>, geraadpleegd 6 januari 2011.
- B.J.V. Keupink, 'Enkele opmerkingen over niet-distantiëren bij medeplegen. Een verkenning van een jurisprudentiële ontwikkeling', in: P.H.P.H.M.C. van Kempen, T. Kraniotis en G. van Roermund (red.) *De gedraging in beweging. Handelen en nalaten in het materiële strafrecht, strafprocesrecht en sanctierecht*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2007, p. 85-106.
- B. Majoor en P. Wallage, 'Is het huidige stelsel van kwaliteitstoetsing nog levensvatbaar?', *Maandblad accountancy en bedrijfseconomie* 2005-11, p. 545-555.
- B. Majoor en A.R. Roos, 'Incidenten en dilemma's', *De accountant* 2010, p. 24-25.
- F. Pouw en M. van Opijnen, 'Snelle melding incidenten van belang voor integere bedrijfsvoering', *Accountancynieuws* 2010-14, p. 18-19.
- F. Pouw, P. Sebrechts en T. Sturmans, 'Vanuit een breed publiek belang naar onafhankelijk toezicht: de Wta', *Maandblad accountancy en bedrijfseconomie* 2004-12, p. 554-561.
- H.K.O. Reimers, 'Totstandkoming van toetsbare internationale controlestandaarden voor accountants', *Ondernemingsrecht* 2010-8, p. 349-353.
- A.R. Roos, 'Schending van de Wet toezicht accountantsorganisaties', *Maandblad accountancy en bedrijfseconomie* 2009-4, p. 108-116.
- A.R. Roos, 'Bedrijfsvoering, incidenten en de Wet toezicht accountantsorganisaties', *Maandblad accountancy en bedrijfseconomie* 2010-4, p. 168-178.
- J.J.J. Schutte, 'Meldingsverplichtingen', in: D.R. Doorenbos, S.C.J.J. Kortmann en M.P. Nieuwe Weme (red.), *Handboek marktmisbruik*, Deventer: Kluwer 2008, p. 277-298.

In 2009 is het Landelijk Kenniscentrum Fraude door het Gerechtshof Amsterdam opgericht. Doelstelling van het kenniscentrum is de vergaring, het toegankelijk maken en de verbreiding van kennis en informatie over fraude ten behoeve van de rechtspraak. Het kenniscentrum vat het begrip fraude ruim op. Onder fraude wordt in dit verband verstaan het complex aan feiten en omstandigheden dat ten grondslag ligt aan strafzaken die verband houden met de toepassing van het strafrecht in de ruimste zin des woords, daaronder begrepen beursfraude, fiscale fraude, vastgoedfraude, uitkeringsfraude en fraude inzake sociale verzekeringen en sociale voorzieningen.

De onverminderde actualiteit van fraude op de financiële markten (de geldmarkt, kapitaalmarkt en valutamarkt) was voor het Landelijk Kenniscentrum Fraude van het Gerechtshof Amsterdam aanleiding om op donderdag 9 juni 2011 over dit onderwerp een symposium te organiseren.

Ter gelegenheid daarvan is voorts deze bundel met dezelfde titel uitgebracht. In een aantal beschouwingen gaan rechters, wetenschappers, advocaten en toezichthouders in op de materie. Dit wordt gedaan vanuit de verschillende rechtsgebieden.

Deze bundel is een uitgave van het Gerechtshof Amsterdam, Landelijk Kenniscentrum Fraude.

www.kluwer.nl

ISBN 978-90-13-09171-7
NUR 827-295

Kluwer

a Wolters Kluwer business